

kijk-Wijzer

***Durft u dat? Vaart u uw eigen koers?
Of waait u met winden mee? Wat verlangt
onze overtuiging van ons om te doen? Soms worden
wij voor gek verklaard; alsof we een gevecht moeten
leveren tegen de bierkaai.***

intro

Roer omgooien!

In de scheepvaart moet soms het roer snel omgegooid worden om een dreigende aanvaring te voorkomen. Op het ogenblik zitten we in een tijd dat het wel lijkt alsof die aanvaring al heeft plaatsgevonden. Maar het besef dat er anders gevaren moet worden komt bij sommige mensen nog steeds niet aan. Het is ook niet gemakkelijk. De koers verleggen verlangt een gedragsverandering, en dat is voor velen heel moeilijk.

Jezus had zelf ook zo'n boodschap aan een rijke man, die hem vroeg hoe hij 'het koninkrijk' kon beërven. "Geef al je bezittingen op." Dat is geen simpele koerswijziging op kabbelend water, maar koers richting storm! Kunnen wij dat? Een koers varen die niet gemakkelijk is, tegen de stroom en tegen de storm in? Zijn wij kerkgangers voor de gezelligheid, of zijn wij juist soms dwarsliggers? Dwars op de trends van deze maatschappij? Niet met de goegemeente een veilig koersje varen, maar tegen het onrecht en onverschilligheid van deze tijd in gaan.

Durft u dat? Vaart u uw eigen koers? Of waait u met winden mee? Wat verlangt onze overtuiging van ons om te doen? Soms worden wij voor gek verklaard; alsof we een gevecht moeten leveren tegen de bierkaai.

Een denkbeeldig gevecht tegen de bierkaai is het de laatste tijd wel geweest in onze samenleving met al zijn perikelen rond een virus dat ongemak en verdriet met zich meebrengt. Verschillende artikelen gaan daarover, maar ook deze uitgave is onder andere daardoor behoorlijk verlaat.

Er zijn weer prikkelende stukken in deze uitgave te lezen: onderwerpen waar u vooral moeite voor moet doen om het tot u te nemen of die dwars staan t.o.v. de zgn. 'mainstream'. Maar soms moet je als gelovige juist tegen de stroom inroeien en niet met de wolven in het bos mee huilen.

Als u dan toch nog even wilt verpozen, kunt u ook de beschrijving over de achtergrond van de beeldtaal van onze preekstoel lezen. Interessant is natuurlijk de eerste bijdrage van onze kersverse predikant, Martijn Junte: 'Hoe moet het roer om?'. Hij schetst ons een dilemma, waarbij wij niet moeten vergeten waar wij vandaan komen.

De 'Speldenprikken' zijn deze keer op andere leest geschoeid, namelijk aan de hand van een lied (van Stef Bos) en quotes van Mahatma Ghandi, beiden over 'verandering'. Maar er staan ook enkele limericks van Gerard Wijland in, ter nagedachtenis aan zijn vindingrijkheid.

Al met al een uitgave die anders is dan andere keren en die je waarschijnlijk niet in één adem uitleest, maar één waarbij je je dient te bezinnen. Maar ja, een geloofsgemeenschap is bij uitstek een plek van bezinning. We hopen dat u er ZIN in heeft! Veel leesplezier toegewenst!

HvdW

Limericks over horizon

Een vadsige kerel in Boston
Ligt het allerliefst lui in de zon.
Hij streeft nergens naar
En ligt altijd maar
Horizontaal, zonder horizon.

Een kerel uit het Brabantse Son
Verbreedde nooit eens zijn horizon.
Op mooie stranden
In verre landen
Zag hij enkel maar zand, zee en zon.

Gerard Wijland

Geloof het of niet

Voor een belangrijk deel zijn wij onszelf niet. Anderen, het andere bepaalt wat we doen, ja, wat, ja wie we zijn. Wij bestaan niet op onszelf, voor onszelf, maar zijn verbonden met de wereld om ons heen.

Geloofsthema's

Hoe moet het roer om?

Het roer moet om. Mooi, zo'n nautische metafoer. Straalt daadkracht uit en behoedzaamheid tegelijk. Want het roer om op het water is iets anders dan het stuur om aan de wal.

Niet dat ik zo'n watersporter ben, maar dit beeld spreekt me aan: kordaat en behoedzaam, zo moet je zijn wanneer je het anders wilt. Want dat betekent 'het roer moet om' natuurlijk, wanneer het in ons kerkblad staat.

Er zijn echter nogal wat zaken waarop deze kreet kan slaan: op de planeet en hoe we ermee omgaan, op corona en hoe we samenleven en reizen, over onze afkomst en hoe we elkaar bejegenen.

Vanmorgen droeg ik in de kerk psalm van een afkomst voor van Ramsey Nasr. Een lang gedicht, waarin de dichter in de clinch ligt met de calvinistische erflaters. Ze prenten vorige generaties een boodschap in die de onze niet meer is.

En toch leeft die in ons, 'ik ben een splinter van mijn afkomst', schrijft de dichter. Dus hoezeer wij ook ons leven anders inrichten, anders leiden, wij verstaan ons nog met wie voor ons waren.

Ik moest denken aan de grote literatoren van het laatste kwart van de vorige eeuw: zoals Jan Wolkers of Maarten 't Hart. Zij kozen voor de confrontatie met hun verleden. De taal, de religiekritiek, de vrijgevochten houding jegens God, gebod, kerk en ambt werd niet door iedereen even goed verteerd en begrepen.

Inmiddels voelen we ons aan deze kritiek ontgroeid: zo kijken wij niet meer naar onze geloofstraditie. Er is sprake van een herwaardering. De scherpe randjes zijn ervan af.

Daar wel ja, maar mij lijkt het of een nieuwe strijd zien loskomen. Opnieuw een strijd tussen twee uiterste posities: tussen de groep die in het geweer komt tegen alledaags racisme en de groep die niet zich aangesproken voelt, maar niet wil worden geduid op daden van eerdere generaties.

Mij lijkt wel duidelijk waar de *moral highground* ligt. En toch vraag ik hier om geduld en mededogen, gepaard aan daadkracht en kordaatheid. We mogen geen genoegen nemen met vergoelijking of een breinloos beroep op de traditie. Anderzijds, willen we dat het roer daadwerkelijk omgaat zullen we met aandacht en geduld eigen inzichten tot alledaagse evidenties laten groeien.

Want voor een belangrijk deel zijn wij onszelf niet. Anderen, het andere bepaalt wat we doen, ja, wat, ja wie we zijn. Wij bestaan niet op onszelf, voor onszelf, maar zijn verbonden met de wereld om ons heen.

Die wereld klinkt mee wanneer wij spreken, wij denken, wij doen. Laten we beseffen dat een deel van ons ons zelf verstaan ontstijgt en dat het een kwetsbaarheid kent, die ons begrip bij tijden te boven gaat.

Dat vergt compassie, dat vergt tederheid, dat vergt dat we de pijn zien, die we zelf niet ervaren. Je bent de ander niet, maar er wel tot in het diepste mee verbonden.

Martijn Junte, juni 2020

“We hebben verbinders nodig tussen het oude en het nieuwe.”

Hoogleraar Jan Rotmans

Op adem

In tv-programma 'Op adem' ontvangt Jacobine Geel elke avond een gast in het protestantse kerkje in Nederhorst den Berg. Wat inspireert, troost en bemoedigt hen in deze tijd?

“Het wordt tijd om de tijd te veranderen”.

Zanger Stef Bos ervaart de coronacrisis als een kantelpunt. “De momenten dat je een 'catharsis' meemaakt - het niet goed met je gaat, je vastloopt, iemand om je heen doodgaat - zijn achteraf vaak je beste momenten. Tenminste, als je er iets mee dóet. Het wordt tijd om de tijd te veranderen.”

Beluister ook de podcast van de uitzending op

<https://petrus.protestantsekerk.nl/artikel/stef-bos-over-de-tijd-veranderen>

buitenstebinnen

Diaconale inzamelingen:

inleidend op mededelingen

NB.: Nu we geen inzamelingen houden in de dienst, zamelen we ook niet in voor de projecten die onze steun zo hard nodig hebben.

Daarom weer de vraag: *Wilt u de projecten hieronder steunen met een gift die u zelf overmaakt?*

Namens die projecten hartelijk dank!

31 mei: ***Diaconaal Centrum Pauluskerk Rotterdam***

Het Diaconaal Centrum Pauluskerk is open voor bezoekers, zeven dagen per week van negen tot negen. Zij komt op voor álle mensen in Rotterdam en omgeving die het zonder hulp niet redden: dak- en thuislozen, verslaafden, psychiatrische patiënten, mensen zonder verblijfsvergunning, mensen zonder betaald werk, jongeren zonder gevoel voor richting in hun bestaan en kwetsbare ouderen.

Uitgangspunt voor de Pauluskerk is het belang en het 'perspectief op beter'. Door bezuinigingen van de overheid is het voor veel bezoekers steeds moeilijker geworden zich in onze maatschappij staande te houden.

Drie kernwoorden zijn van belang: gastvrijheid, laagdrempeligheid en hulp. Iedereen is welkom in de kerk, zonder aanzien des persoons en zonder voorwaarden vooraf.

Helpen betekent mensen opvangen en hun levenskracht versterken, zodat zij na een tijdje hulp van anderen weer op eigen kracht verder kunnen. En het betekent inzet voor het veranderen van onrechtvaardige wetten en regels, zodat mensen in de marge niet eeuwig buiten hun schuld in de marge blijven.

Voor de ondersteuning van dit werk is de Pauluskerk afhankelijk van giften en ontvangt geen overheidsgeld.

Steun dit mooie werk met uw bijdrage.

Rekeningnummer: NL36 TRIO 0338 7521 02, Diaconaal Centrum Pauluskerk

28 juni: ***Stichting Budgethulp Krimpenerwaard***

Sinds september 2014 hebben de diaconieën van drie kerken in de drie kernen van de voormalige gemeente Bergambacht een lokale afdeling van SchuldHulpMaatje opgezet. Dat heeft geresulteerd in het oprichten van de stichting "Budgethulp Krimpenerwaard" per 1 januari 2016. Na de gemeentelijke herindeling werkt de stichting voor alle inwoners van alle kernen in de gemeente Krimpenerwaard. Budgethulp Krimpenerwaard aangesloten bij Schuldhulpmaatje Nederland.

Zij richten zich op mensen in drie mogelijke fasen van schuldenproblematiek. De preventieve fase, waarbij diepe schulden voorkomen kunnen worden, de schuldhulp fase waarbij vaak al professionele schuldhulpverlening aanwezig is en een maatje als steuntje in de rug kan dienen en de nazorg fase waardoor terugval voorkomen kan worden.

Dat wordt bereikt door hulpvragers te koppelen aan "maatjes" die namens Budgethulp Krimpenerwaard hiervoor zijn opgeleid.

De doelstelling is het vergroten van de zelfredzaamheid van de

hulpvragers door middel van het bieden van sociale en praktische ondersteuning.

Beloningsbeleid: De Stichting Budgethulp Krimpenerwaard werkt uitsluitend met onbezoldigde vrijwilligers.

Een donatie kunt u overmaken naar rekeningnummer:
NL35 RABO 0308 6400 39 t.n.v. Stichting Budgethulp
Krimpenerwaard

12 juli: *Inloophuis Domino*

Wat is Inloophuis Domino?

De Stichting Inloophuis Domino heeft tot doel om vanuit een christelijk sociale levensvisie, sociaal en maatschappelijk zwakkeren een plaats te bieden waar zij welkom zijn. Alle bezoekers zijn welkom, ongeacht religie of afkomst.

Het Inloophuis bindt de strijd aan tegen de eenzaamheid in onze maatschappij door een luisterend oor te bieden. Het is een unieke 'huiskamer'. Wie wil, kan vrijblijvend binnenlopen voor een kop koffie of thee, een gezellig praatje, een spel of zomaar.

Vier keer per week wordt 's avonds een warme maaltijd geserveerd.

Eén keer per week 's middags een seniorenmaaltijd.

Vanaf het begin is ervoor gekozen om vanuit een christelijke identiteit te werken. Deze wordt (alleen) uitgedragen door praktische hulp.

Het Inloophuis wordt aangestuurd door een stichtingsbestuur. Het bestuurslid P&O begeleidt de twee parttime coördinatoren. De coördinator vormt samen met de stafleden de staf voor de vrijwilligers. De belangrijkste taak van de coördinator is het aansturen van de ruim 90 vrijwilligers.

Bestuursleden en vrijwilligers werken geheel op vrijwillige basis en ontvangen hiervoor geen geldelijke beloning. De coördinator wordt conform de cao welzijn & Maatschappelijke dienstverlening beloond.

Een donatie kunt u overmaken naar rekeningnummer:
NL88 INGB 0001 7732 45 t.n.v. Vrienden van Inloophuis Domino

16 augustus: **Oikocredit**

DE KRACHT VAN MICROKREDIET

Oikocredit is een van de grootste ontwikkelingsinvesteerders in microkrediet ter wereld. Sinds de oprichting in 1975 geloven zij dat microkrediet de meest pure vorm van ontwikkelingshulp is. Geld lenen in plaats van geven zorgt voor meer zelfvertrouwen en haalt het ondernemende in mensen naar boven. Het is hulp waarmee mensen zélf iets kunnen ontwikkelen: een onderneming, een bestaan, een toekomst. Een positieve kettingreactie die al in meer dan zestig landen werkt.

BELEGGEN IN OIKOCREDIT

Sinds de oprichting van Oikocredit heeft geen van de beleggers ook maar iets van het ingelegde kapitaal verloren. Sociaal beleggen gaat dus samen met een laag risico.

Beleggen doet u via het Oikocredit Nederland Fonds (ONF). Dit is een beleggingsfonds dat wordt beheerd door de Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds in Utrecht. De beheerder is opgenomen in het register van de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

EEN EERLIJK RENDEMENT

Sinds de oprichting bedraagt het rendement 1,55% per jaar. Oikocredit is al 40 jaar succesvol met microkrediet in ontwikkelingslanden. Beleg nu ook en krijg een eerlijk financieel rendement en een prachtig sociaal rendement. Let op: loop geen onnodig risico. Een eenmalige belegging kan al vanaf 200 euro, maar u bepaalt natuurlijk zelf of u meer wilt beleggen. U kunt op ieder moment uw inleg kosteloos verhogen of verlagen (tot een minimum van 200 euro).

U kunt uw geld maandelijks kosteloos opnemen.

Idee: we proberen met elkaar als gemeente 200 euro bij elkaar te leggen voor een belegging in mensen!! Wij hopen dat dat lukt.

13 september: *Combatants for Peace*

Dit is een groep van voormalige Israëlische soldaten en Palestijnse strijders die de wapens hebben neergelegd. Sinds 2006 vormen ze een beweging die zich inzet voor geweldloze beëindiging van het conflict.

Israëlische veteranen en Palestijnse ex-strijders vormen de kern van vredesgroep Combatants for Peace. Deze mannen en vrouwen 'strijden' door gezamenlijke geweldloze acties tegen de bezetting. Zij willen daarnaast de dialoog tussen Israëli's en Palestijnen bevorderen. Combatants for Peace organiseert in samenwerking met Parents Circle een jaarlijkse Israëlisch-Palestijnse herdenkingsceremonie die voor het Palestijnse en internationale publiek wordt uitgezonden, waarbij de nadruk ligt op de gedeelde pijn en de wederzijdse wens een volgende oorlog te voorkomen.

En zij:

- Organiseert ontmoetingen tussen vroegere vijanden. Daar leren de deelnemers de angst en haat voor elkaar te overwinnen
- Heeft een kerngroep van 40 Palestijnse en Israëlische ex-strijders
- Betreft anderen erbij en leidt maandelijks bijeenkomsten in kleine groepen
- Treedt op met lezingen voor scholieren, studenten en volwassenen, altijd als Palestijns-Israëlisch koppel
- Zet educatieve projecten op
- Doet mee aan vredesdemonstraties en hulpacties

'Onze aantallen zijn klein, maar we brengen onder de aandacht wat anders verborgen blijft. We laten zien dat er een sterke oppositie is tegen de bezetting en racisme.'

Galia Golan, actief bij Combatants for Peace

Steun dit project via SIVMO NL06INGB 0006181625 o.v.v.
Combatants for Peace

25 oktober: *Voedselbank IJssel en Lek*

Gezond voedsel voor iederéén in de Krimpenerwaard.

In Nederland leven vele mensen onder de armoedegrens. Helaas óók in de gemeente Krimpenerwaard. De *voedselbank IJssel en Lek* helpt deze mensen door ze tijdelijk te voorzien van voedselpakketten. Om de klanten van voldoende eten te kunnen voorzien wordt samengewerkt met lokale bedrijven, instellingen, overheden en particulieren. Zo zorgen zij er samen voor dat armoede wordt bestreden.

Beleidsplan:

In de gemeente Krimpenerwaard is de voedselbank actief om sponsoren te werven die geld en goederen schenken aan de voedselbank. De goederen zijn bestemd om uit te delen aan de mensen die financieel niet in staat zijn om gezond voedsel voor zichzelf en eventuele gezinsleden te verkrijgen. Het geld dat we vragen is bestemd voor de exploitatie van de voedselbank: aanschaf en onderhoud van bestelbus (met koelfaciliteit), verwarmings- en elektriciteitskosten, alsmede voor de huur van ruimtes waar de uitgifte en de opslag worden gerealiseerd. Aan de kerken in de gemeente Krimpenerwaard wordt een bijdrage gevraagd voor een product van de maand dat niet standaard in een voedselpakket aanwezig is.

Ook worden wekelijks alle pakketten aangevuld met verse groenten, vlees en andere producten om zodoende iedereen te kunnen voorzien van een volwaardig pakket.

Beloningsbeleid:

Allen die aan de stichting Voedselbank IJssel en Lek verbonden zijn krijgen geen beloning; er wordt aan niemand een salaris uitgekeerd.

Steun de Voedselbank IJssel en Lek met uw bijdrage.

Rekeningnummer: NL85 RABO 0320 3968 00

Meer informatie: www.voedselbankijsselenlek.nl

Via een brief ontvingen wij een bericht van de Voedselbank, dat ondanks dat er geen collectes zijn, mensen uit onze gemeente toch geld overmaken. Waarvoor zij hen hartelijk danken!

Welke richting dan? – diaconaat

Het is met het thema voor dit blad net als met een Bijbels leesrooster. Je kunt voor of tegen zijn. Tegen zou je kunnen zijn omdat je je liever laat inspireren door de actualiteit en zelf een passend thema of Bijbelgedeelte kiest. Argument voor is dat een vooraf gegeven Bijbelgedeelte of thema een nieuw licht werpt op de tijd waarin gepreekt of geschreven wordt. Je wordt uitgedaagd om na te denken waar het thema en de tijd elkaar raken.

De argumenten voor en tegen komen bij dit thema wel bijna overeen. Een jaar geleden toen we de thema's vaststelden, hadden we dit toch niet kunnen bedenken: Velen spreken nu al over het roer dat om moet als we nadenken over hoe het verder moet met onze samenleving na de pandemie die door het covid-19 virus is veroorzaakt.

Maar... En dan raak ik weer even aan ons vorige thema, hoe weten we hoe we koers moeten houden? Welke koers? Als we dat niet weten, weten we ook niet of we het roer naar ons toe moeten halen of van ons afduwen (de termen links en rechts gebruik ik maar liever niet, hoewel het aan boord natuurlijk bakboord en stuurboord is).

Vanuit de diaconale commissie willen wij, als vervolg op onze twee vorige stukken in Doorkijk, een paar zaken benoemen, die nu heel duidelijk aan het licht komen en eigenlijk in die twee eerdere stukken al benoemd werden. Hoe kan het dat zoveel mensen onzeker, nu soms nog onzekerder, zijn van een inkomen om zichzelf en hun gezin van te onderhouden. En hoe kan het dat grote bedrijven, na vele jaren waarin zij konden groeien en grote winsten behaalden, nu toch lijken om te kunnen vallen en bij de overheid aankloppen? Er zijn natuurlijk nog veel meer vragen te stellen, bijvoorbeeld met betrekking tot de publieke sector: wat heeft het marktdenken ons gebracht? En met betrekking tot globalisering: wat zijn de voordelen en wat de nadelen?

Ingrid Robeijns, filosoof en econoom, vroeg zich af hoeveel ongelijkheid een samenleving aankan. Zij noemt extreme rijkdom een moreel probleem ook omdat het onze democratie in gevaar

brengt. Rijkdom geeft politieke macht. De samenleving in Amerika is daar een heel duidelijk voorbeeld van, maar ook in ons land worden de tegenstellingen steeds groter. Ze sluit zich hierbij aan bij Thomas Piketty, die in 2013 met zijn boek 'Kapitaal in de eenentwintigste eeuw' velen ervan overtuigde dat ongelijkheid niet gunstig is voor de samenleving als geheel.

Als u het lied van Stef Bos uit het vorige nummer er nog eens op naslaat, valt op dat hij vaak de woorden wij, samen, elkaar gebruikt. En dat raakt aan de slotzin van het stuk van René Kuzee. 'Het roer moet om met de hele samenleving aan het roer.' Ik voeg eraan toe 'alle stemmen moeten daarbij gehoord worden, ook de kwetsbare, niet of nauwelijks hoorbare stemmen.'

Dominee Jan Berkvens sprak zondag 3 mei jl. in zijn overdenking via de dienst vanuit Hoorn (in de serie diensten in deze periode van de Remonstranten) over 'weeffouten' in onze samenleving. Daarvan noemde ik er al enkele. Die komen nu aan het licht. Die zwakke plekken moeten ter sprake komen.

Indien wij tot de conclusie komen dat het roer om moet dan moeten we ook bereid zijn de inrichting van onze huidige samenleving te onderzoeken en op zoek te gaan naar de oorzaak van onrechtvaardigheid en onwaarachtigheid. Als we vervolgens zoeken naar welke koers we moeten volgen, kan het 'verhaal van God en mensen' ons een eind op de goede weg helpen.

*Niet voor schuren, die niet duren, gaaft Gij vruchtbaarheid.
Maar opdat op aarde, in uw goede gaarde, niemand honger lijdt.*
(Uit het oude Liedboek, jammer genoeg niet in het nieuwe teruggekomen).

Namens de diaconale commissie, EvdW

*Laat ons geen vooruitgang noemen, waar een ander aan ten onder gaat.
Laat ons geen groei noemen, waar een ander minder van wordt.*

Ghandi

verkenning

***“In normale tijden sluimert de ethiek; als de
gemeenschap uit elkaar valt en de orde wordt
bedreigd, wordt zij wakker”,
Dietrich Bonhoeffer.***

***Hij was in 1943 bezig een ethiek te schrijven met het
nemen van verantwoordelijkheid als leidende
gedachte, toen de nazi's hem achter zijn schrijftafel
vandaan plukten, hem gevangenzetten en ter dood
brachten.***

Moet het roer om?

(ethische afwegingen in coronatijdperk)

Frits de Lange: ‘Zorgethiek ziet zorg als het meest fundamentele kenmerk van ons menszijn. Niet alleen de gezondheidszorg, ook opvoeding en onderwijs, arbeid en economie, politiek en veiligheid en de kunsten zijn te beschouwen als zorgpraktijken die helpen om de wereld draaiende te houden en er zo goed mogelijk in te kunnen leven.’

Hij is hoogleraar ethiek aan de Protestantse Theologische Universiteit, vestiging Groningen.

In allerlei media wordt gesproken over de ‘nieuwe tijd’ die mogelijk na deze crisis komt of moet komen. De meningen zijn daarover verdeeld. Sommigen zijn van mening dat je daar nu niets over kunt of moet willen zeggen. Anderen vinden dat je het ijzer moet smeden als het heet is.

Dr. Frits de Lange, ethicus, schreef er in Trouw over (u begrijpt van lieverlee dat dat onze ‘huiskrant’ is?) Ook in dit artikel citeer ik vrijelijk (cursieve teksten).

*“In normale tijden sluimert de ethiek; als de
gemeenschap uit elkaar valt en de orde wordt bedreigd,
wordt zij wakker”, merkt de in deze*

maand breed herdachte theoloog Dietrich Bonhoeffer (1906-1945) midden in de oorlog op. Hij was in 1943 bezig een ethiek te schrijven met het nemen van verantwoordelijkheid als leidende gedachte, toen de nazi's hem achter zijn schrijftafel vandaan plukten, hem gevangenzetten en ter dood brachten. Ik moet aan hem denken, nu we op voet van oorlog met een onzichtbare vijand zijn. De coronacrisis heeft de ethiek wakker geschud.'

Hij ziet nu concreet twee 'benaderingen', twee grote (klassieke) ethische theorieën voor deze tijd in de publieke discussie: *'Utilisme en de ethiek van Immanuel Kant. Het utilisme gaat voor het grootst mogelijke nut voor zoveel mogelijk mensen; Kant kiest voor de absolute waarde van de enkeling. Zijn visie inspireerde.... tot een theorie van het sociale contract waarin elke burger gelijke rechten heeft en ongelijkheden alleen gerechtvaardigd zijn zolang ze ten goede komen aan de minst bevoorrechten. In de huidige discussie houden die twee benaderingen elkaar in een verlamdende houdgreep. We hebben tot nog toe geen alternatief op de plank liggen, dus we doen het ermee. Maar ik pleit voor op zijn minst een ingrijpende update. We hebben een andere ethiek nodig, een die meer rekenschap geeft van het feit dat wij kwetsbare lijven zijn, afhankelijk van zorg.'*

We begonnen Kantiaans aan deze 'route', want ons land ging op slot ging om de kwetsbaren te beschermen. Elk mensenleven is evenveel waard, ook al ben je 80 en mankeert je van alles. Nu het virus onder controle lijkt te komen, ontstaat er rebellie en melden de utilisten zich: het aantal doden nu valt weg tegen de maatschappelijke kosten van een verdere lockdown straks. Donald Trump bracht de korte versie van het argument: "Het middel moet niet erger zijn dan de kwaal."

Kant versus utilisten?

'Kants ethiek heeft wortels in de christelijke traditie, die zegt dat elk mens geschapen is naar het Beeld van God. Zijn ethiek vormde de basis voor het seculiere gelijkheidsbeginsel, de mensenrechten en de sociale contract theorie met haar oog voor de zwakkeren.'

'Utilisten hebben een grote rol gespeeld in de ontwikkeling van het liberalisme. Een politiek die utilistisch beleid voert rekent immers af met privileges van rijken en aanzienlijken die vinden dat zij meer

recht op publieke voorzieningen hebben dan anderen. Sanitair, schoon drinkwater en riolering zijn zonder utilistisch redenerende politici in de 19de eeuw ondenkbaar. Uiteindelijk profiteert iedereen van utilistische maatregelen in de volksgezondheid (bijvoorbeeld verplichte vaccinatie), ook de sterken en gezonden die in hun kortzichtigheid dachten zonder te kunnen.'
(Het lijkt wel of je hier Coen Brummer hoort resoneren).

Kantiaanse en utilistische ethiek leven in de publieke discussie van elkaars tekort: kantianen verwijten de utilisten dat ze geen respect hebben voor individuele levens, zich schuldig maken aan het discrimineren op basis van leeftijd en moedwillig mensen over de kling jagen.

Utilisten verwijten omgekeerd de kantianen dat ze in hun abstracte individualisme geen oog hebben voor de duivelse dilemma's waarvoor deze crisis ons plaatst. Hun ethiek is een luxe-ethiek.

De Lange pleit er voor om beide achttiende -eeuwse theorieën tegen het licht te houden, het roer om te gooien en een andere ethiek te ontwerpen: 'één die oog heeft voor hoe we als mensen fysiek verstrengeld zijn met elkaar en met onze omgeving. Die ethiek moet op zijn minst vertrekken bij onze kwetsbare, afhankelijke lichamelijkeheid. We zijn van hetzelfde materiaal gemaakt als de dieren die het virus bij zich droegen, de lucht die het overbracht, de mens die met zijn adem ons besmette.'

En die moet geworteld zijn in de praktijk. 'Ik stel voor om die van de zorg tot uitgangspunt ervoor te nemen. De gezondheidszorg, de mantelzorg, de thuiszorg, de zorg voor kinderen, kwetsbaren en ouderen - de zorgpraktijk heeft de laatste maanden bewezen hoe vitaal zij is voor de samenleving.'

Zorgethiek ziet zorg als het meest fundamentele kenmerk van ons menszijn. Niet alleen de gezondheidszorg, ook opvoeding en onderwijs, arbeid en economie, politiek en veiligheid en de kunsten zijn te beschouwen als zorgpraktijken die helpen om de wereld draaiende te houden en er zo goed mogelijk in te kunnen leven. Zelden was die kijk op de wereld zo actueel als nu. Deze crisis betekent het demasqué van het autonome individu uit de liberale

ethiek; wij blijken kwetsbare lichamen te zijn, met longen die in open verbinding staan met de wereld, verweven in netwerken van wederzijdse afhankelijkheid met elkaar en met de aarde. Dé vraag voor een ethiek die ons primair als zorgende wezens ziet is niet welke rechten individuen kunnen laten gelden, maar wie verantwoordelijk is voor de zorg voor zichzelf en voor de anderen die van zijn zorg afhankelijk zijn.'

Hele artikel? <https://www.fritsdelange.nl/offers/#more-3494>

EvdW

inkijk

***Het motto van deze uitgave van Doorkijk is
aanstekelijk, activerend en veelbelovend. Maar
IS het dat of LIJKT het dat.***

***Om met het laatste begrip –veelbelovend- te
beginnen. De vraag rijst meteen: wát belooft
het?***

Het roer ... om

En daarop voortgaand: als het roer om moet, wat wordt dan de koers en wat is er mis met de huidige koers?

Het doet me denken aan een soortgelijke slogan, veel in de politiek gebruikt: doorpakken. Ook dat klinkt actief en positief-ingesteld, maar geeft meestal geen indicatie ten aanzien van wat er moet worden door- of aangepakt en waarom.

Beschouwen we alleen de situatie in de wereld van de kerken. Om de maritieme beeldspraak maar even voort te zetten: wij volgen allen dezelfde Roerganger, maar er zijn vele stuurmannen op het schip, met evenzovele standpunten over de te volgen koers als het roer omgaat. Sommigen volgen al eeuwen dezelfde koers en zijn absoluut niet van plan de koers te verleggen.

De brug van het kerkelijk schip lijkt op de toren van Babel. De crisis, die de Coronapandemie veroorzaakt, geeft natuurlijk wel aanleiding – en gek genoeg ook gelegenheid en tijd- voor reflectie over “de” koers. In de eerste plaats zien we het besef voor saamhorigheid groeien. De opvatting dat we samen iets moeten doen (of laten) is een trendbreuk met het sterke individualisme (“ieder voor zich”) dat de laatste 2 decennia de mantra was in het neo-liberale denkkader.

We zien ook een herwaardering van beroepsgroepen in de publieke sector – onderwijs, zorg, wetenschappers. Wetenschappers, met name in de milieu- en klimaatwetenschap, waren jarenlang roependen in de woestijn, maar naar de virologen en epidemiologen wordt nu wel geluisterd. Saillant feit is hierbij ook dat de nu hergewaardeerde beroepsgroepen (zorg, onderwijs) jarenlang onderbetaald zijn door voortdurende bezuinigingen in de publieke sector onder het motto “ minder overheid, leve de markt”.

Crises als deze, maar ook de klimaatcrisis, de (vergeleken met deze pandemie kleine-) crises mbt. stikstof en CO2-uitstoot en niet te vergeten de banken-/financiële crisis van alweer enkele jaren geleden hebben aangetoond dat een overheid uiteindelijk belangrijker is dan we in ons doorgesloten marktdenken voor mogelijk hielden.

Overheidsinstellingen zijn geen bedrijven en dat is in de twee grote crises die we nu mee maken (Corona) en meegemaakt hebben (banken) wel gebleken. (Daarom vind ik de

aanduiding van een burgerserviceloket bij de gemeente als “klantcontactcentrum” fundamenteel fout.)

ALS we straks, als de ergste coronastormen zijn gaan liggen (windstil wordt het niet), iets geleerd hebben van deze grote crises (en ook van de kleinere) dan hoop ik dat het geleerde een herwaardering zal inhouden van de publieke sector en de mensen die daar werken (zorg en onderwijs voorop, maar ook hulpdiensten als politie) en er een herbezinning komt op de ongebreidelde door de

markt gestuurde groei. Wat willen we als “rupsjes nooitgenoeg” nog opofferen aan sociale cohesie, leefomgeving, biodiversiteit, dierenwelzijn (bio-industrie), om maar een paar dingen te noemen? Het roer moet om, maar ik hoor de stuurmannen op de brug nu al bakkeleien over de koers.

Menno Boetes

*Kom open je ogen, kop uit het zand,
want de wereld draait door en wij staan aan de kant
en we kijken ernaar en zijn als verlamd
en we bouwen weer muren rond landen,
maar waarheen je ook vlucht,
er is geen weg terug.
Het wordt tijd om de tijd te veranderen.*

Bos

Richtsnoer in de preekstoel

Dit is een vervolg op de gegevens die we verkregen hebben van ons gemeentelid Maaïke Diekema over de achtergronden van de beeldhouwer Simon Miedema, vervaardiger van onze terracotta paneeltjes in onze preekstoel. Na een beschrijving over de tijd waarin Simon Miedema leefde en werkte, volgen we nu het beeldschema van de allegorieën. De wijze waarop Miedema zijn werk vertolkt in zijn uitbeeldingen.

Zoals ik de vorige keer in DOORKIJK verklaarde, is een allegorie een zinnebeeldige voorstelling; een symbolische voorstelling waarbij een idee of abstract begrip wordt uitgebeeld in één of meer personificaties, personen en concrete zaken.

Als we nu onze preekstoel bekijken, zien we drie panelen van terracotta. Op elk paneel is een figuur met attributen te zien. De panelen zijn in basreliëf uitgevoerd. Dat betekent dat de figuren half ruimtelijk uit een wat vlakkere achtergrond naar voren komen. De figuren zijn als beeldhouwwerkjes uitgebeeld. Ze staan namelijk alle drie op een soort sokkeltje. Bovendien is het terracotta gepatineerd,

d.w.z. dat het oppervlak bewerkt (bruinachtige glimeffect), alsof het van brons zou kunnen zijn. Dat past weer helemaal in de sfeer van de preekstoel zelf, want de houtstructuur die erop is aangebracht, is niet van de oorspronkelijke nerfstructuur van het materiaal zelf maar schilder kunstig opgebracht. Dat was vroeger een goedkopere manier om hout een uitstraling te geven van bijvoorbeeld eikenhout, terwijl het oorspronkelijk uit grenenhout o.i.d. bestond.

Er zijn twee lagen van verschillende structuur op onze preekstoel aangebracht. Waarschijnlijk is op een later tijdstip de preekstoel gerestaureerd met een nieuwe laag verf in houtstructuur erover heen.

Op het middelste paneel staat een vrouwenfiguur in een contrapost houding, d.w.z. één knie een klein beetje naar voren neigend en steunend op het andere been. Daardoor krijg je een kanteling in het heupgewricht, zodat de ruggenwervel in een S-vorm tegenwicht zoekt voor deze houding. Het hoofd kantelt enigszins de andere kant op. Zo ontstaat een bevallige houding. Dit is een academische manier om een mensfiguur op een elegante manier weer te geven. Deze contrapost houding zien we ook in de kinderfiguren op het linker en rechter paneel.

Alle drie zijn ze voor een denkbeeldige nis geplaatst, alsof ze in een tuin of iets dergelijks staan. Wat ons weer doet denken alsof we standbeeldjes zien.

Op het middelste paneel staat de Vredesmaagd afgebeeld met een olijftak als symbool/attribuut van vrede in haar hand. We zien bijvoorbeeld eenzelfde soort uitbeelding op het dak van het Paleis op de Dam in Amsterdam. Alleen zijn bij de figuur op het Paleis meerdere attributen te zien, zoals o.a. de 'hoorn des overvloeds'. Zij wordt dan ook wel de 'Stedemaagd' genoemd. Ze verbeeldt dus meer dan alleen de vrede,

maar ook macht en voorspoed. Dat de personificatie van een z.g.n. maagd deze symbolen overdraagt, heeft te maken met haar veronderstelde reinheid en zuiverheid. Het zijn klassieke elementen die in de renaissance en de barok volop werden toegepast. Maar in ons paneel gaat het ook duidelijk over de vrede, maar de figuur heeft tevens een boekwerk met het opschrift: Biblia (de bijbel) in de linkerhand. Het geloof wordt zo onmiskenbaar verbonden met de vredesboodschap. Het thema 'vrede' komt ook nog eens in de letters terug voorop het sokkeltje, op een guirlande of cartouche ingedrukt: 'Vrede op aarde'. De vredebrenger is dus het centrale punt van de uitbeelding. Waarschijnlijk vond Simon Miedema (hij is de vader van de dominee die toentertijd voorganger was in Schoonhoven: Ds. Rein Miedema) dat een kenmerkend item voor het geloofsleven. In 1914 deed ds. Rein Miedema zijn intrede in Schoonhoven, nadat hij vanaf 1912 als proponent werkzaam was. Verder staat in het archief dat ene heer Dogterom in 1917 buitengewoon timmerwerk heeft geleverd met het vervaardigen van de preekstoel. De kerk is al gebouwd in 1881. Daarvoor was waarschijnlijk een ander preekgestoelte of lessenaar aanwezig. Maar ook de terracotta panelen zijn van een eerdere datum voorzien, namelijk: 1913. De panelen bestonden dus al voordat de preekstoel gemaakt werd. Hoogst waarschijnlijk is toen de preekstoel aangepast aan de panelen en niet andersom. De vredesmaagd wordt geflankeerd door twee kinderfiguren die een bepaalde emotie uitdrukken. Daarbij wordt bij elk een bijbeltekst weergegeven.

De beschrijving van de twee 'zij'-panelen wil ik in de volgende DOORKIJK voor u voor het voetlicht brengen.

HvdW

In Memoriam Gerard Wijland

Rotterdam, 7 december 1932 – Schoonhoven, 11 februari 2020

Gerard was een trouw en betrouwbaar lid van onze gemeenschap, die zich vele jaren hiervoor heeft ingezet. Dat deed hij altijd op een bescheiden manier. Hij trad niet graag op de voorgrond. Toch had hij

verschillende talenten die hij vaak schoorvoetend ten beste gaf. Zo heeft hij enkele jaren de teksten verzorgd van Thomasvaer en Piernel, de declamatie die telkens tijdens de Nieuwjaarsontmoeting werd opgevoerd. Maar ook schreef hij limericks. Dat deed hij aanvankelijk in stilte, totdat hij een boekje met veel van zijn limericks heeft samengesteld en heeft laten drukken. Dat bundeltje kon men bij de boekhandel verkrijgen. De opbrengst van de boekjes die ook in de kerk verkocht werden, doneerde hij voor de geluidsapparatuur. Enkele van zijn limericks zijn in verschillende uitgaves van het kerkblaadje opgenomen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft hij als Rotterdams jongetje de bombardementen van de stad meegemaakt. Gerard en Joke waren altijd trouwe kerkbezoekers, totdat er bij Joke tinnitus werd vastgesteld. Ze ontmoetten elkaar tijdens de dagen van de VCJC, vrijzinnige christelijke jeugd centrale. In 1958 hebben zij elkaar het ja-woord gegeven in onze kerk. Nog niet zo lang geleden hebben zij nog hun 60-jarig huwelijk kunnen vieren. Zij zijn als het ware de remonstranten van het eerste uur.

De laatste jaren heeft hij zich als mantelzorger voor zijn Joke ten volle ingezet. Dat heeft hij altijd met veel liefde en toewijding gedaan. Vooral het laatste jaar viel hem zwaar toen Joke niet meer thuis verzorgd kon worden. Jarenlang heeft Gerard zich ook verdienstelijk gemaakt als één van de collectanten van onze kerkgemeenschap. In zijn werkzame leven was hij zilversmid. Met ingehouden trots en liefde voor zijn werk kon hij zijn werkstukken wel eens tonen. Wij missen in hem een warme en aimabele geloofsgenoot. Op dinsdag 18 februari 2020 hebben wij zijn leven herdacht en begraven op de begraafplaats hier in Schoonhoven. Bovenaan de rouwkaart stonden, zoals wij hem kenden, de woorden:

Als ik ga moet je niet huilen,
want echt weg ben ik niet.
Mijn lichaam is nu duizend dingen.
Heb daarom niet zo veel verdriet.

HvdW

blik verruimen

Het zijn barre tijden in onze samenleving in deze Corona-periode. Op het moment van schrijven zitten we er nog middenin met allerlei beperkende maatregelen om het virus een halt toe te roepen. Een ieder mijmert nu al over de post-Corona periode oftewel wat komt er op ons af komende maanden of jaren. Een begrip als 'het nieuwe normaal' komt met regelmaat voorbij en impliceert dat er wellicht zaken zijn die nooit meer worden zoals ze waren. Het roer moet dus echt om....

Corona: de hamer en de dans

Ik las laatst een interessant artikel van de hand van Tomas Pueyo, een Californische statisticus en ingenieur: "Coronavirus, the hammer and the dance".

Hij gebruikt een mooie metafoer: iets volkomen ongrijpbaars en vernietigends als een pandemie te lijf gaan met een hamer en een dans. Hoe komen we aan een koers, in deze tijd vol mist, zo schrijft Pueyo.

Er raast al enige tijd een virus over de hele wereld met maar één manier om er een abrupt einde aan te maken: de hamer. Als een overweldigende dreun. Van een 'lock down' zoals van het strenge China tot het mildere Zweedse model. Gewoon zorgen dat het virus niet meer beweegt en zich verder verspreid. En bovendien krijg je tijd om eens na te denken over de volgende fase. We krijgen meer kennis over het virus, de gezondheidszorg wordt versterkt, de samenleving raakt meer gedisciplineerd, we raken ook gewend aan nieuwe maatregelen en afspraken, etc.

De hamer slaat een aantal maanden hard neer tot de beweging uit het virus is. Er zijn dan bijna geen nieuwe besmettingen meer. Maar dan.....

Dan zijn we er nog niet. Het virus is uitgeraasd maar is er nog wel. Het vuur kan weer oplaaien of er komt een nieuwe variant. Dan komen we in de fase van de dans.

Geen harde klappen meer maar meebewegen met het besmettingspatroon. We gaan veel testen en contactonderzoek doen bij een positief resultaat. Wat gaat werken en wat is noodzakelijk, per regio en per sector. Pueyo gaat zelf uit van een periode van anderhalf jaar. In die periode wordt de wereld langzaam weer groter. Hoe langer besmettingen wegblijven en hoe groter het besmettingsvrije gebied, des te meer kan er. Maar risico's blijven we vermijden. Geen grote aantallen mensen bij elkaar en onbelemmerde internationale verbindingen zijn zaken die langere tijd uit beeld zullen blijven.

Als dit voorgaande allemaal klopt, komt de huidige coronacrisis dicht in de buurt van de vorige grote pandemie, de Spaanse griep, die de wereld teisterde van maart 1918 tot de vroege zomer in 1920.

We willen niet graag horen dat de coronacrisis lang gaat duren maar de hamer en de dans bieden wel perspectief. Je kan immers weer samen verder met bouwen en nadenken over de vervolgstappen.

Grote evenementen die wellicht opgeknipt moeten worden?

Herindelen van grote ruimtes? Strikt deurbesluit bij de horeca en in musea? Minder fysieke mobiliteit - ook ik ben inmiddels gewend aan digitaal vergaderen - door meer videoconferencing? Ook zullen er risicoanalyses worden gemaakt per geval.

Ondertussen maken we elkaar gek met deadlines. De IOC claimt nu al de Olympische Spelen in 2021 maar is dat nu écht handig? Neem dan het Wereld Muziek Concours in Kerkrade. De organisatie voorziet het prestigieuze concours in 2021 maar heeft nu alles uitgesteld naar 2022, gewoon omdat er weer geoefend moet gaan worden, inkomsten op te bouwen voor korpsen e.d.

Ik sprak van de week nog een restauranthouder die me wees op de leuk bedoelde filmpjes over de 1,5 meter economie in de horeca.

Wel grappig om te zien hoe de ober op afstand bier en koffie naar een tafel werpt, alsof dat het nieuwe normaal wordt.

Daar gaat het natuurlijk niet om. Het gaat er om dat we allemaal moeten gaan nadenken over zaken en situaties die we voortaan anders moeten doen. Op scholen, bij bedrijven, in winkels, in de horeca, bij evenementen, in ieders persoonlijke contacten, bij sportclubs, in theaters etc.

Kortom, nadenken over het ‘ nieuwe normaal’ omdat het moet. We willen immers niet dat de we het spel met de hamer en de dans opnieuw op korte termijn moeten gaan spelen. Het roer moet om met de gehele samenleving aan het roer!

René Kuzee

Want de aarde warmt op en de zeespiegel stijgt.
En de minderheid schreeuwt en de meerderheid zwijgt.
En we denken weer langzaam in wij en in zij.
Ik zie schepen die achter ons branden.
Dus de daad bij het woord tot wij worden gehoord.
Het wordt tijd om de tijd te veranderen.

Bos

Geestelijke Geestigheidjes

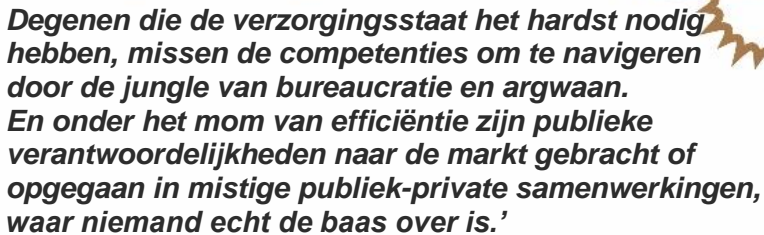
Een jongeling in mooi
Oostzaan
Werd ouderling en was
ontdaan.
Hij zei met strakke smoel:
“Ik moet voor mijn gevoel
een stuk van het leven
overslaan.

Een Bijbelvast boertje in Epe
Heeft stiekem zijn dienstmeid
geknepen
Hij zocht en hij vond
Een Bijbelse grond
“Ik was door het Hooglied
gegrepen!”

Gerard Wijland

Het roer en de keuzes

(die gemaakt worden voor de samenleving)

Degenen die de verzorgingsstaat het hardst nodig hebben, missen de competenties om te navigeren door de jungle van bureaucratie en argwaan. En onder het mom van efficiëntie zijn publieke verantwoordelijkheden naar de markt gebracht of opgegaan in mistige publiek-private samenwerkingen, waar niemand echt de baas over is.'

In de bijdrage van de diaconale commissie schrijf ik over bepaalde weeffouten (benaming van ds. Jan Berkvens) in onze samenleving. En dat we die tegen het licht kunnen houden. Als ik met een diaconaal oog naar onze samenleving kijk (en ik vind het moeilijk om dat niet te doen), zijn we voor dat oog te ver doorgeschoten in het marktdenken en sommige van haar kenmerken.

Soms heb ik wel het gevoel (sommigen van u beamen dat misschien ☺) dat ik bepaalde stokpaardjes heb. Vanuit mijn werk heb ik diep in het diaconale werk gezeten, heb ik opgetrokken met vrouwen van de Arme Kant van Nederland/EVA (Evangelische Vrouwen tegen Armoede).

Ik sprak met hen over de diaconale woorden 'barmhartigheid en gerechtigheid'. Zij konden niet leven met alleen barmhartigheid; dat leek teveel op liefdadigheid. Als we niet ook werk zouden maken van recht en rechtvaardigheid zou er nooit iets veranderen in de samenleving.

Ik had zelf het idee, dat ik daar politiek gezien, voor bij partijen moest zijn, die zich daar duidelijker in profileerden. In ieder geval niet bij (neo)-liberale partijen!

Grappig is daarom wel dat ik onlangs in de weekendbijlage van Trouw op een ander been gezet werd. In mijn denken over deze dingen moest ik het roer omgooien. Ik citeer vrijelijk uit die bijdrage

(*cursief*). Het artikel heet 'Wij liberalen hebben wat goed te maken'-
Coen Brummer schreef het.

Coen Brummer: *'Het liberalisme heeft zijn sociale gezicht verloren, net als een dikke eeuw geleden.'*
Hij is directeur van de Mr. Hans van Mierlo
Stichting, het wetenschappelijk bureau van D66.
Hij publiceerde *De Canon van het Sociaal-
Liberalisme* (Boom, 2019).

'Het liberalisme eet zijn kinderen op. Om mensen in vrijheid te laten leven, streeft het naar een terughoudende, kleine overheid. Maar onder zijn invloed is zo diep gesneden dat de overheid haar kracht heeft verloren om mensen te beschermen tegen willekeur en machtsverschil. En dat gaat ten koste van juist die hartstochtelijk nagestreefde vrijheid.

Dat is een moeilijke vaststelling voor iemand als ik, die al in de collegebanken werd gegrepen door deze mooiste politieke filosofie, met haar strijd voor persoonlijke vrijheid, haar vertrouwen in pluralisme en rationalisme en haar geloof in zelfbeschikkingsrecht en democratie. Maar als we willen behouden wat goed is aan het liberalisme, moeten we diep in de afgrond durven kijken:

-De verhouding tussen arbeid en kapitaal is ontspoord, door een enorme toename van flexibele arbeidskrachten en zzp'ers. Het ontbreekt aan bescherming voor werkenden, maar ook aan regels die de samenleving beschermen tegen bedrijven en zelfstandigen die de samenleving laten opdraaien voor hun private voordeeltjes.

-Ons onderwijs slaagt er niet in kansen gelijk te verdelen over kinderen met kansrijke of kansarme ouders, uit sterke of zwakke wijken, met een verleden in Nederland of elders. Het opleidingsniveau van ouders is nog altijd de beste indicatie om te bepalen welk onderwijs een kind gaat volgen.

-Woningen zijn onbereikbaar voor mensen met een gemiddeld salaris. Koopwoningen zijn niet te betalen voor starters zonder hulp. Sociale huur is onvindbaar, vrije huur is onbetaalbaar.

-Degenen die de verzorgingsstaat het hardst nodig hebben, missen de competenties om te navigeren door de jungle van bureaucratie en argwaan.

-En onder het mom van efficiëntie zijn publieke

verantwoordelijkheden naar de markt gebracht of opgegaan in mistige publiek-private samenwerkingen, waar niemand echt de baas over is.'

Tot zover zijn analyse (en die is niet mis!) van hoe *'jarenlang liberaliseren, bezuinigen, privatiseren, opheffen, op afstand plaatsen, ombuigen en hervormen een overheid is ontstaan die niet meer in staat is alle mensen te bieden wat daadwerkelijke vrijheid vraagt.'*(...) *'De combinatie van groeiende scheidslijnen, grote technologische veranderingen en een overheid die decennialang is ontdaan van haar ordeningsmacht is een fundamentele crisis voor het liberalisme'* veel mensen juist onvrij heeft gemaakt. Ze worden gemengeld en in beslag door de dagelijkse zorgen om te werken, wonen, eten....

En dat is niet voor het eerst, want aan het eind van de negentiende eeuw (als gevolg van industrialisatie en verstedelijking) was het sociaal gezien erbarmelijk gesteld met de samenleving. De sociale 'kwestie' werd de situatie genoemd: slechte huizen, kinderarbeid, lage lonen en slechte arbeidsomstandigheden enz. Liberalen moesten zichzelf opnieuw uitvinden, het roer moest om.

'Uiteindelijk vond dit nieuwe liberalisme zijn weg naar kabinetsbeleid. En dat werd het, met o.a. de introductie van een leerplichtwet, een gezondheidswet en een woningwet. Dat was het begin van het einde van de miserabele situatie in de oude binnensteden. En met de ongevallenwet ontstond de eerste werknemersverzekering. In een tijd van grote veranderingen maakte het kabinet-Pierson goed wat het liberalisme decennialang had laten liggen. En bijgevolg vond het het liberalisme opnieuw uit.

Het programma van het kabinet van Pierson ontstond niet aan de formatietafel, maar in een 'programma van urgentie' van de Liberale Unie uit 1896. Het is tijd voor een programma van urgentie voor de onstuimige jaren twintig:

- 1. Laat de liberale illusie los dat flexibilisering vrijheid is.*
- 2. De overheid dient mensen voor te bereiden op verandering. Robotisering en automatisering zijn niet te stoppen, maar als de wereld verandert in het nadeel van mensen, zijn zij minder vrij.*
- 3. Beschouw meer economische gelijkheid niet als links of anti-*

liberaal, maar als voorwaarde voor democratie. Inkomens zijn in Nederland relatief gelijk, vermogens niet.

4. Gelijke behandeling in gelijke gevallen is de kern van de rechtsstaat. Dat ligt onder vuur door profiling, algoritmes en big data, die individuen reduceren tot een verzameling eigenschappen in een systeem.

5. Vertrouwen in democratie vraagt echte invloed. Laat mensen meepraten en meebeslissen over grote ontwikkelingen, zoals rond het klimaat. Organiseer geen klimaattafels met lobbyorganisaties, maar met burgers.

De prijs van nietsdoen is dat de linker- en rechterflanken van de politiek de toekomst gaan beheersen. Met aanzienlijk minder oog voor persoonlijke vrijheid, rechtsgelijkheid en zelfbeschikkingsrecht. Daarom is het tijd het liberalisme opnieuw uit te vinden.'

In de laatste punten komen voor mijn gevoel een paar aspecten van eerdere 'schrijfsels' terug, bijv. punt 3 over vermogens, economische gelijkheid en democratie.

Zo lijkt de cirkel een beetje rond en sluit ik dit thema af. Reacties op deze gedachten zijn welkom. Leuk om er over in gesprek te raken.

Het hele artikel? <https://www.trouw.nl/opinie/het-liberalisme-heeft-wat-goed-te-maken>

EvdW

Want we volgen een richting en we gaan nergens heen.

Vertrouwen een stuurman die de sterren niet leest.

En we varen al jaren verloren op zee.

Het verleden houdt ons gevangen,

Maar we zijn nooit zo rijk en zo arm geweest.

Het wordt tijd om de tijd te veranderen.

Bos

De preekbeurten en andere activiteiten zijn i.v.m. de Corona-maatregelen niet opgenomen in deze uitgave. Zij zijn tot nader order komen te vervallen. Deze gegevens kunt u eventueel terugvinden in het Jaarprogramma.